

тою укріплення довіри суспільства до аудиту. Вважаємо, що впровадження внутрішньофірмових стандартів сприятиме вирішенню цього завдання.

Висновками з даного дослідження і перспективами подальших розвідок у даному напрямку стануть:

- дослідження законодавства та літературних джерел, щодо поняття «аудиторської діяльності», з метою конкретизації ст. 3 Закону України «Про аудиторську діяльність»;
- розширення поняття «аудиторська діяльність» інформацією з Міжнародних стандартів аудиту, акцентуючи увагу на аудиторських послугах, як невід’ємної складової аудиторської діяльності;
- ґрунтуючись на знаннях про господарську діяльність, виокремлення поняття «аудиторської діяльності», збагативши його предметом, методами, об’єктами та суб’єктами використання.

The article deals with the theoretical and practical aspects of functioning of auditing activity function in Ukraine. The range of conditions that are favourable for the activity of Ukrainian Auditing Chamber are considered. The ways of improving of auditing system organization are pointed out.

Література

1. Давидов Г. М. Аудит: теорія і практика. – Кіровоград: ІМЕкс-ЛТД, 2006. – 324 с.
2. Дорош Н. І. Аудит: методологія та організація. – К.: Т-во «Знання» КОО, 2001. – 402 с.
3. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22 квітня 1993 р. (зі змінами і доповненнями) // Офіційний вісник України. – 2003. – № 21.
4. Соколов Я. В., Скобара В. В., Островська О. Л. Бухгалтерський учет. – Москва: Экономика, 1999 – 432 с.
5. Усач Б. М. Аудит: Навч. посіб. – Київ: Знання-Прес, 2003. – 224 с.

Ігнатенко М.

МІСЦЕ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ В ПРОЦЕСІ РЕГУЛЮВАННЯ ТА СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА

Розглянуто податкову систему як складовий елемент механізму регулювання та стимулювання ефективного розвитку промисловості; визначено, що однією з важливих умов подальшого економічного зростання в Україні є стабільність законодавства, помірковане податкове навантаження та надійний захист прав платників податків: здійснено порівняльний аналіз податкового законодавства України та зарубіжних країн.

Актуальність даної теми визначається необхідністю стабілізації економіки, важливою умовою якої є реформування податкового законодавства.

ва, від чого залежить рівень промислового розвитку, що має безпосередній вплив на рівень економічного розвитку.

Дослідженням даної проблеми займалися Ю. Архангельський, В. Бодров, Т. Єфіменко, А. Кредісов, І. Лукінов, С. Покропивний, А. Музиченко та ін.

Метою статті є спроба визначити шляхи реформування податкової системи України та визначити функції податкової системи як інструменту регулювання і механізму ефективного розвитку промисловості.

Однією з важливих умов подальшого економічного зростання в Україні є стабільність законодавства, помірковане податкове навантаження та надійний захист прав платників податків.

Перехід до ринкової економіки в Україні зумовив зміну багатьох економічних інститутів і засад господарювання, в т. ч. податкової системи. Її реформування є важливим кроком при переході до ринку, адже податки – це фінансова основа державного втручання у сферу господарських зв'язків між суб'єктами економічних відносин, головний регулятор ринкового господарювання. Податки є ефективним методом акумуляції бюджетних ресурсів, знаряддям реалізації державної політики стосовно життєдіяльності суспільства. Реформування податкової сфери як умова економічного зростання та досягнення певної соціальної гармонії повинно мати на меті забезпечення достатності та стабільності доходів бюджету, корегування дій ринкових механізмів, урахування інтересів підприємств, реалізацію принципу соціальної справедливості.

Основні порівняльні показники податкової системи України свідчать про те, що вони не перевищують відповідних показників індустріально розвинутих країн, держав Східної Європи та СНД. Зокрема, наша країна має найнижчий рівень перерозподілу ВВП через бюджет.

Головні проблеми оподаткування в Україні полягають не стільки у величині податкових ставок, скільки у безсистемності, фіскальному свавіллі, зловживаннях, відсутності позитивного впливу на економіку. Бізнесмени змушені відводити частину обігу в тінь, рятуючись не просто від високих податків, а від довільних поборів і адміністративного насильства. Якщо ми дійсно хочемо підняти економіку і забезпечити реальне зростання доходів у бюджет, необхідно змінити податкову систему.

Насамперед, здоровому економічному глузду не відповідає система «транзитного» податку на додану вартість, який стягується на всіх стадіях руху продукту, а потім частково відшкодовується. Проводиться гігантська облікова та інформаційна робота, створено поле для зловживань – з одного боку, і для фіскального свавілля – з іншого. Багато підприємців навіть не звертаються за відшкодуванням ПДВ, побоюючись репресій у відповідь. Нині ПДВ – додатковий, не передбачений законом і не прогнозований податок на бізнес. Невідшкодована частина ПДВ збільшує витра-

ти підприємств у середньому на 1,5%, зменшує прибуток від реалізації більше як на 20–25% і сягає половини всього отриманого балансового прибутку в економіці.

Вимагає реконструкції і другий основний податок з прибутку. Пряме оподаткування прибутку призводить до його приховування і не стимулює інвестиції.

Обсяги збитків у народному господарстві не набагато відрізняються від обсягів прибутку. По суті, чинна податкова система створила вбудований механізм стимулювання приховування прибутку і тіньового обігу.

Економічно нелогічна податкова система породила два паралельних обліки – бухгалтерський та податковий, що зайвий раз демонструє її спотвореність. Сьогодні, готуючи податкову декларацію, підприємство зобов'язане заповнити 22 форми. Причому їх підсумкові показники не збігаються з бухгалтерськими. Навіть прибуток за бухгалтерським обліком відрізняється від прибутку за податковим обліком. Ми вважаємо таку систему вкрай нераціональною і витратною, до того ж вона розширює можливості для зловживань. Тому всі норми повинні базуватися на єдиному – бухгалтерському – обліку.

Нестабільність податкової системи є суттєвим економічним фактором, який стримує залучення інвестицій в українську економіку, що провокує інфляцію і гальмує економічний розвиток.

Держава ж має забезпечувати, насамперед, стабільність державних фінансів, грошової і кредитної системи. Це найважливіші макроекономічні умови підйому на рівні мікроекономіки. У цьому принципове значення має боротьба з інфляцією, а також створення сприятливих умов доступу до кредитних ресурсів, більш м'якої системи оподаткування виробничої діяльності й багато чого іншого.

У діючій економічній ситуації варто для розвитку економічних відносин розв'язати два взаємозалежних завдання: досягнення компромісного рішення між податковими функціями і принципами побудови податкової системи та забезпечення несуперечливого сполучення економічної й адміністративної дисципліни.

Ми вважаємо, що, насамперед, необхідно установити рівень податкового навантаження в чіткій відповідності з постійно контрольованими витратами державного бюджету. Крім цього, усі життєво важливі для країни витрати, якщо вони не покриваються прибутками держави, можна фінансувати за рахунок додаткової емісії, у безготівковій чи готівковій формі, у т. ч. покриття бюджетного дефіциту регіонів при фінансуванні соціальної сфери, природоохоронних заходів, розвитку інфраструктури, в межах, визнаних державною владою. Додаткова грошова емісія буде цільовою, тобто спрямована на забезпечення, збереження і розвиток життєво важливих сфер, таких як оборона, охорона здоров'я, наука, освіта.

Також доцільно ввести соціальні внески (крім внесків у пенсійні фонди) до доходів бюджету для того, щоб зосередити фінансові ресурси і забезпечити єдність керування і контролю над витратами засобів. У багатьох розвинутих країнах соціальні платежі доповнюють загальний перелік податків.

Із метою формування раціональної структури суспільного виробництва необхідно створити систему пільгового кредитування найбільш значущих сфер виробництва під заставу майбутнього виробництва продукції, тим самим забезпечивши підприємствам реальний ринок збуту виробленої на початку продукції. Форма державного замовлення властива плановій економіці при цьому несе в собі риси ринкових відносин, тому що вартість продукції буде відповідати рівноважній ціні, що складається на ринку.

Для формування ефективної податкової політики необхідно, насамперед, оцінити ступінь впливу тієї чи іншої групи податків на кінцеві результати діяльності підприємства чи його чистий прибуток. Саме за допомогою податків, які мають високий ступінь еластичності, можна ефективно впливати на діяльність підприємств, стимулювати їхню ділову активність і сприяти поповненню бюджету.

Найбільший вплив на економіку роблять загальнодержавні податки зі значною податковою базою і ставками. На рентабельні, стабільно працюючі підприємства, з великими обсягами реалізації продукції при невисоких витратах місцеві податки і збори істотного впливу не мають, тому що джерелом їх покриття, в основному, є фінансові результати діяльності підприємств. Тобто, через механізм розрахунку податку на прибуток йде перерозподіл дохідної частини місцевих, обласного і державного бюджетів на користь місцевих бюджетів. Для низькорентабельних і збиткових підприємств місцеві податки і збори ще більше ускладнюють їх стан. Механізм перерозподілу прибутку не працює, джерелом покриття місцевих податків і зборів стають обігові кошти підприємств.

Тому щодо структури податкової системи варто скоротити кількість місцевих податків, зберігаючи лише цільові податки і збори, дія яких відповідає принципам справедливості й ефективності. Всі інші лише збільшують витрати на управління й контроль за сплатою податків з боку податкових органів, забезпечуючи при цьому менше 10% прибутків місцевих бюджетів. Основні ж витрати місцевих бюджетів більш доцільно фінансувати за рахунок відрахувань від загальнодержавних податків.

Із метою найбільш повної реалізації принципів податкових відносин необхідно цілком скасувати непрямі податки на споживання (крім акцизів), що в умовах відсутності конкурентного ринку служать інструментом розвитку інфляції і скорочують стимули до інвестицій. В умовах перехідної економіки України, коли різниця у величині доходів різних категорій населення надзвичайно велика, будь-який непрямий податок регресивний. Тому

дія непрямих податків за відсутності своєчасної індексації прибутків лише підсилює диференціацію населення за рівнем реальних прибутків і викликає додаткові державні витрати.

Дія ПДВ і подібних податків на споживання можлива тільки у випадку зниження податкового навантаження в рамках прибуткового оподаткування для малозабезпеченої категорії населення. Так у Франції, країні з найбільшою питомою вагою ПДВ у структурі податкових надходжень, деякі категорії громадян (інваліди, пенсіонери), а також особи з недостатньо великим прибутком взагалі звільнені від сплати прибуткового податку. Крім того, оподатковувана база зменшується на встановлену державою величину витрат на харчування.

Звичайно, можна використовувати ПДВ тільки щодо товарів, які не є першою необхідністю, чи застосовувати пільгові знижені ставки для даної категорії. Однак у такому випадку ПДВ буде цілком відповідати акцизу і лише ускладнить податкову систему.

Для стимулювання виробництва необхідно застосовувати регресивні ставки за податками, пов'язані з обсягом виробленої продукції. Це буде впливати на виробника, тому що при збільшенні обсягів виробництва велика частина прибутку буде залишатися в його розпорядженні й у той же час сума надходжень у держбюджет не зменшиться. Зростання виробництва може вирішити проблеми із зайнятістю населення, збільшити прибутки фізичних осіб і нові надходження в бюджет. Створення фондів нагромадження дозволить підприємствам самостійно без залучення зовнішнього фінансування вирішувати питання розширення і розвитку виробництва.

При цьому скорочення податкової ставки викликає додаткове зростання абсолютної величини податкових виплат, що збільшує доходи у бюджет. Справа в тому, що збільшення обсягів виробництва скорочує частку умовно-постійних витрат виробництва, а, отже, сприяє зростанню прибутку.

Для підвищення конкурентноздатності вітчизняних виробників на зовнішньому і внутрішньому ринку необхідно збільшити мито на ввезення товарів, аналогічних виробленим в Україні, за винятком життєво важливих фармацевтичних товарів, медтехніки і високотехнологічного устаткування, одночасно скасувавши мито на вивезення товарів, крім сировинних ресурсів.

Важливим питанням удосконалювання оподаткування є використання податкових пільг. В даний час у світовій практиці спостерігається тенденція скорочення повного скасування всіх пільг. Метою цього є, по-перше, розширення оподаткованої бази, по-друге, вирівнювання податкового навантаження у відношенні різних категорій оподаткування. Вважається, що податкові пільги не відповідають принципу справедливості і рівномірності оподаткування. Однак у рамках перехідної економіки застосування пільг життєво необхідно для підвищення ефективності стиму-

люючої функції податків. У діючих економічних умовах з метою досягнення завдань перехідних відношень пропонується використовувати наступні податкові пільги. 1. Надання податкового кредиту новоствореним виробництвам до моменту досягнення стійкого прибуткового функціонування, із зобов'язанням погашення кредиту у випадку ліквідації підприємства до встановленого терміну. Це пов'язано з тим, що на початку експлуатації виробничих потужностей, налагодження процесу виробництва і реалізації продукції неминучі значні втрати фінансових ресурсів. Для усунення безпідставного використання пільг необхідно підсилити контроль над обліком фінансових активів даних підприємств. 2. Встановити неоподатковуваний розмір прибутку, що направляється з метою освоєння нової техніки і технології, на проведення наукових досліджень і розробок, придбання нематеріальних об'єктів, ноу-хау, ліцензій, що дозволяють забезпечити інтенсивне зростання виробництва. Нині усе промислове виробництво використовує застаріле обладнання, зношення якого досягає 80%. Це не тільки скорочує виробничий потенціал, але і сприяє втраті конкурентноздатності, як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку.

За умов високих податкових ставок неправильний або недостатній облік податкового чинника може призвести до несприятливих наслідків або навіть викликати банкрутство підприємства. З іншого боку, правильне використання передбачених податковим законодавством пільг і знижок може не тільки зберегти отримані фінансові кошти, але й створює умови для розширення діяльності, отримання додаткових інвестицій за рахунок економії на податках або навіть за рахунок повернення податкових платежів із казначейства.

Узагальнення світового досвіду оподаткування та аналіз податкової системи України дозволяють сформулювати наступні висновки.

1. Податки використовуються у всіх країнах як важливий інструмент регулювання в залежності від цілей і завдань державної економічної політики.

В країнах з розвинутою ринковою економікою в системі оподаткування гнучко поєднані фіскальна і регулююча функції податків. За допомогою диференціації ставок податків і податкових пільг досягається зростання зайнятості, підвищення кваліфікації працівників, підтримка малого бізнесу, розвиток науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, стимулюються інвестиції, ресурсозбереження, концентрація капіталу, поява нових фірм і компаній з метою підтримки конкурентного середовища.

2. За допомогою податкового механізму стимулюється залучення капіталу, головним чином прямих іноземних інвестицій, що дозволяє забезпечувати високі темпи економічного зростання.

3. Надання пільг із оподаткування прибутку не впливає на зростання інвестицій, які відстають від зростання ВВП. Накопичення податкової за-

боргованості підприємств розмиває рамки їх бюджетних обмежень, призводить до зниження ефективності господарської діяльності.

При цьому негативна роль системи оподаткування проявилась у тому, що величина валового прибутку, яка залишається у розпорядженні підприємств, не була поставлена у залежність від їх інвестиційної активності. У результаті цього підприємства «проїдають» свої фінансові ресурси – прибуток і амортизацію, лише незначною мірою використовуючи їх на фінансування інвестицій.

На нашу думку, зниження податків має супроводжуватися диверсифікацією податкових ставок, а самі знижки, як уже було сказано, мають надаватися за цільові результати.

Враховуючи вітчизняний та іноземний досвід із стимулювання ефективного інвестування, треба розробити систему надання податкових знижок підприємствам, які є отримувачами інвестиційних ресурсів. До неї мають ставитися такі вимоги: 1) забезпечення прямої залежності між фактом інвестування, зміною значень показників, що характеризують ефективність інвестування, і розміром сплаченого податку з прибутку; 2) створення умов, які б стимулювали перманентне зростання прибутку; 3) виключення можливостей зловживань податковими знижками.

Основні принципи, за якими слід реформувати податкову систему і податкову політику, спрямовані на стимулювання ринкових відносин, тобто активну підтримку розвитку підприємництва, а також оподаткування індивідуальних платників таким чином, щоб вони були зацікавлені у збільшенні доходів та їх інвестуванні, забезпечення різного структурного зсуву економічних пропорцій на користь тих виробництв, які безпосередньо спрямовані на задоволення потреб населення, забезпечення достатніх надходжень до бюджету для фінансування невідкладних державних програм, у т. ч. соціальних, а також стимулювання інноваційної діяльності підприємств та зростання конкурентоспроможності економіки.

Таким чином, стратегія реформування податкових відносин в Україні полягає в комплексному підході до формування фінансової політики і податкового механізму і повинна бути спрямована на стабілізацію податкових надходжень у бюджет і дотримання податкової дисципліни. Тактичні ж рішення в області податкової політики повинні бути спрямовані на оптимізацію податкового навантаження і раціоналізацію податкової системи в напрямку визначеності, єдності і помірності оподаткування.

The tax system as a component of adjusting and stimulation mechanism of industry's effective development is considered; it is defined, that one of the important terms of the subsequent Ukrainian economic growth is legislation stability, reasonable tax loading and reliable defence of taxpayers' rights; the comparative analysis of Ukrainian and foreign tax legislation is carried out.

Література

1. *Державне регулювання економіки / Михасюк І., Мельник А., Крупка М., Залога З. За ред. докт. екон. наук Михасюка І. – К.: АРТК «Ельга», 2000. – 592 с.*
2. *Економіка України: потенціал, реформи, перспективи: Монографія. – В 5 т. / За ред. В. Беседіна, Н. Соколенко. – К., 1996. – Т. 4: Соціальна та регіональна політика в умовах переходу до ринкової економіки. – 432 с.*
3. *Методика экономических исследований: Учеб. пос. / Под ред. Ф. Зиновьева. – Симферополь: Таврия, 1999. – 168 с.*
4. *Мочерний С. Моделі трансформаційних процесів економіки (теоретико-методологічні аспекти) // Економіка України. – 1998. – № 4.*
5. *Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє і зовнішнє становище України у 2002 році». – К.: Інформаційно-видавничий центр Держкомстату України, 2003. – 412 с.*
6. *Статистичний щорічник України за 2003 рік / За ред. Осауленка О. Г. – К.: Державний комітет статистики України, 2004. – 598 с.*

Клименко О.

ОБҐРУНТУВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ АУТСОРСИНГУ ЯК ЕФЕКТИВНОЇ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОПОМІЖНОГО ВИРОБНИЦТВА

Розглянуто три концептуальних підходи до організації допоміжного виробництва. Виявлено можливості підвищення конкурентоспроможності шляхом передачі допоміжного виробництва на аутсорсинг. Обґрунтовано можливість застосування моделей теорії масового обслуговування для допоміжного виробництва. Запропоновано та проаналізовано три моделі, що відповідають кожній із форм

Визнання України державою з ринковою економікою, майбутнє приєднання до СОТ ставить перед вітчизняною економікою завдання істотного підвищення конкурентоспроможності. Нині структура української економіки недосконала і не відповідає сучасним вимогам. Темпи зростання відкритості національної економіки значно перевищують її конкурентоспроможність. Низьку конкурентоспроможність вітчизняних підприємств спричиняють високий ступінь спрацьованості (зносу) основних фондів, моральна застарілість інфраструктури, величезна енергоємність виробництва тощо.

Однією з основних перешкод набуття конкурентних переваг вітчизняними підприємствами є занедбаність допоміжного виробництва